

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra slavistiky

**Spolky a organizace sdružující ruskou menšinu na
území České republiky**
Bakalářská práce

Autor: Bc. Petra Findejsová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Petra Findejsová
Studium:	P13487
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání, Bc. učitelství - všeobecný základ
Název bakalářské práce:	Spolky a organizace sdružující ruskou menšinu na území České republiky.
Název bakalářské práce AJ:	Clubs and Organisations Associating Russian Minority on the Territory of the Czech Republic.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá tématem spolků a organizací, které sdružují příslušníky ruské národnostní menšiny na území České republiky. Práce popisuje migraci a integraci ruských mluvících obyvatel na našem území v současnosti i v historickém vývoji. Poukazuje tím na fakt, že na práci spolků a organizací je třeba nahlížet specifickým způsobem. Popis činnosti vybraných spolků a organizací fungujících na našem území je doplněn právní spolkovou činností České republiky.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. Kdo jsem a kam patřím?. Praha: Sofis, 2005. ISBN 80-902785-8-2. DRBOHLAV, Dušan. Migrace a (i)migranti v Česku. Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. LEONTIYEVA, Yana a Martin VÁVRA. Postoje k migrantům. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-173-6. MARADA, Radim (ed.). Etnická různorodost a občanská jednota. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. ISBN 80-7325-111-6. SAVICKÝ, Ivan. Osudová setkání. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0770-9.) SARTORI, Giovanni. Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-022-2. SLÁDEK, Karel. Ruská diaspora v České republice. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-7378-49-6.

Garantující pracoviště:	Katedra slavistiky, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Elena Anatolievna Vasilyeva, CSc.
Datum zadání závěrečné práce:	22.8.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 10.2.2016

.....
Bc. Petra Findejsová

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Miroslavu Půžovi, Ph.D. za trpělivost, pomoc a odborné rady při zpracovávání práce. Poděkování patří také rodině a přátelům, kteří mě podporovali při studiu.

Anotace

FINDEJSOVÁ, Petra. *Spolky a organizace sdružující ruskou menšinu na území České republiky*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta, 2016.

Bakalářská práce se zabývá tématem spolků a organizací, které sdružují příslušníky ruské národnostní menšiny na území České republiky. Práce popisuje migraci a integraci rusky mluvících obyvatel na našem území v současnosti i v historickém vývoji. Poukazuje tím na fakt, že na práci spolků a organizací je třeba nahlížet specifickým způsobem. Popis činnosti vybraných spolků a organizací fungujících na našem území je doplněn právní spolkovou činností České republiky.

Klíčová slova: migrace, ruská menšina, spolek

Annotation

FINDEJSOVÁ, Petra. Clubs and Organisations Associating Russian Minority on the Territory of the Czech Republic. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. Bachelor Degree Thesis.

The subject of bachelor thesis is describing clubs and organizations, associating Russian minorities on the territory of Czech Republic. Bachelor thesis describes migration and integration of Russian-speaking community on the territory of Czech Republic today and in the past. From that point of view, the work of clubs and organizations must be evaluating specifically. Those Activities of clubs and organizations in Czech Republic are described and based on, laws and regulations of Czech Republic communities.

Key words: Migration, Russian Minority, Club

Obsah

Úvod	9
1. Pojmy	10
1.1. Národ, národnost, nacionalismus	10
1.2. Migrace, imigrace, emigrace	10
1.3. Integrace.....	13
1.4. Národností menšiny v České republice	15
1.4.1. Imigrační politika Evropy	16
1.4.2. Imigrační politika České republiky.....	17
1.5. Spolkové právo České republiky	18
2. Ruská diaspora	20
2.1. Specifika ruské menšiny	22
3. Spolky a organizace	25
3.1. Ruské instituce působící na našem území v minulosti	25
3.2. Současné spolky a organizace.....	28
3.2.1. Sdružení krajanů a přátel Ruské tradice v České republice – Ruská tradice (Русская традиция).....	29
3.2.2. Ruské středisko vědy a kultury v Praze (Российский центр науки и культуры в Праге)	29
3.2.3. Spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců – ARTEK (АРТЕК)	30
3.2.4. Česko-ruská společnost (Чешско-русское общество).....	31
3.2.5. Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě (Русское культурно-просветительное общество в Моравии)	31
3.2.6. Cennější než perla (Драгоценней жемчуга)	32
3.2.7. Ковчег-Арха (Ковчег-Арха)	33

3.2.8. Mezinárodní kulturní institut „Klíč“ (Международный культурный институт „Ключ“)	33
3.2.9. Ostravský ruský dům (Остравский русский дом)	34
3.2.10. Pražská inspirace (Пражская инспирация)	34
3.2.11. Česká asociace rusistů (ČAR)	34
3.2.12. Česká asociace slavistů	35
Závěr	36
Seznam použité literatury	37

Úvod

Člověk je tvor společenský, nedokáže žít sám, bez ostatních. Již v pravěku se lidé sdružovali do tlup a to především kvůli obživě. Ženy sbíraly bobule, staraly se o děti. Muži lovíli zvěř. Vše muselo fungovat, aby přežili, spory uvnitř tlupy mohly znamenat smrt pro všechny její členy. Člověk se naučil používat oheň, postupem času se stal jeho pánem a dokázal je i rozdělát. Jednoduché nástroje vyráběné z přírodních materiálů mu usnadňovaly každodenní život. Proběhla první velká dělba práce. Zemědělství se oddělilo od pastevectví. Lidé se usadili, domestikovali dobytek, pěstovali plodiny na polích, žďářili lesy, aby získali úrodnou půdu. Postupným vývojem vznikla organizovaná společnost, byly založeny města a státy. Lidé se sem začali sestěhovávat za větším pohodlím a za prací. Bylo vynalezeno spoustu technických objevů, bez kterých si život dnes nedokážeme ani představit. Spousta věcí se v průběhu vývoje člověka změnila, avšak potřeba sdružovat se zůstala.

Každý má potřebu vyhledávat lidi s podobnými zájmy, sdělovat si s nimi zážitky, cítit se mezi nimi příjemně, odpočinout si. Lidé proto zakládají nejrůznější spolky a komunity. Mohou to být spolky sportovní, kulturní, společenské, chovatelské a mnoho dalších.

Hlavním cílem mé práce je popsat spolky a organizace, které sdružují Rusky mluvící občany, kteří žijí na našem území. Práce je rozdělena do dvou částí, přičemž v první jsou vysvětleny pojmy, které s hlavní problematikou úzce souvisí. Jsou jimi například integrace, emigrace, imigrace a další. V druhé části jsou popsány spolky a organizace, které sdružují rusky mluvící občany. Na konci jsou popsány také české společnosti, které se zabývají ruskou tematikou. Jde pouze o určitý výčet spolků.

1. Pojmy

1.1. Národ, národnost, nacionalismus

Definovat národ je velice složité, neboť v různých jazycích je slovo národ chápáno zcela odlišně. Ernest (2003, 28) jej popisuje jako: „sérii faktů, působících stejným směrem“. Říká, že národ nemůže vzniknout ze dne na den, ale je výsledkem déle trvajících úsilí. Právě naše společná minulost nás formuje do stavu, v kterém se nacházíme v současnosti. Dále říká, že národy nejsou věčné a mají svůj konec, to si mnoho lidí neuvědomuje. Pro tuto práci bude stačit všeobecně uznávaná definice, která chápe národ jako seskupení lidí, jež se hlásí ke stejné národnosti (www.slovník-cizich-slov.abz.cz, 2015). Z této definice vyplývá potřeba vysvětlit slovo národnost. Linhart (2004) popisuje národnost, jako příslušnost k národu z hlediska etnického to znamená, že se nemusí shodovat se státní příslušností a obvykle vyplývá z toho, ke které národnosti skupině se hlásí naši předkové. Linhart (2004) upozorňuje na podobnost slov národ a etnikum, která bývají často považována za synonyma. Rozdíl je však značný především v tom, že etniku chybí vlastní politická struktura.

Na základě výše definovaných pojmů vzniklo postupem času politické přesvědčení, které je známé jako nacionalismus. Za první velkou nacionalistickou akci by se dala považovat Velká francouzská revoluce, která proběhla na konci 18. století ve Francii. Idea nacionalismu se postupně rozšiřovala prvně do Evropy a severní Ameriky a následně do celého světa (Kedourie, 2003). Kohn (2003) vysvětluje nacionalismus jako stírání rozdílů a hledání společných znaků, které poukazují na odlišnost a oddělenost od jiných národů. Zároveň však upozorňuje na nezávislý a rovnocenný vztah k nim. Projevuje se v nejrůznějších ideologiích od komunismu přes demokracii až po fašismus.

1.2. Migrace, imigrace, emigrace

Budilová a Hirt (2005) popisují migraci jako přesun lidí mezi státními hranicemi. Vaněčková (2009) tuto definici dále doplňuje. Říká, že migrace je spojená s místem bydliště a to buď na dobu přechodnou, nebo trvalou.

Migrace je v člověku zakotvená od pradávna. Již v pravěku lidé putovali za zvěří, z které získávali obživu. Později se začali sestěhovávat do měst kvůli řemeslům, obchodu a pohodlí, která města přinášela. V novověku migraci představují především zámořské objevné plavby.

Vaněčková (2009) vidí v současnosti tyto příčiny migrace:

- Ekonomická – migrace za lepší práci,
- sociální – migrace za rodinou nebo přáteli,
- politická – migrace z důvodu náboženské, politické perzekuce nebo z důvodu válečných konfliktů,
- environmentální – migrace z důvodu přírodních katastrof.

Budilová a Hirt (2005) migraci dělí na dobrovolnou a nucenou. Uvádějí, že v některých případech (zejména u pracovní migrace) je velice složité určit, o jaký druh skutečně jde. Dobrovolná se odehrává zpravidla z osobních důvodů mezi, které řadí například sjednocení rodiny, studium atd. Oproti tomu migrace vynucená je vykonávána za účelem záchrany života jedince. Ten může opouštět zemi z důvodu politických či náboženských represí, válek, přírodních katastrof atd. Vaněčková (2009) migraci dále dělí na vnitrostátní a mezinárodní.

Stejně jako každý jiný společenský jev sebou nese migrace klady a zápory. V roce 2009 byl proveden výzkum CVVM, který obsahoval baterii otázek zaměřených na vztah české společnosti k dopadům migrace. Většina dotazovaných považuje migraci za negativní jev a to v rámci celé společnosti. Z tabulky 1 vyplývá, že 74% dotazovaných si myslí, že migranti zvyšují míru kriminality. Přibližně stejný počet se domnívá, že zvyšují míru nezaměstnanosti místních obyvatel. Stejný počet dotázaných se obával, že migranti zvyšují zdravotní riziko majoritní společnosti. Přibližně třetina vnímá cizince jako hrozbu jejich způsobu života (Leontiyeva, Vávra, 2009).

Tabulka 1. Vnímání negativních dopadů migrace (Leontiyeva, Vávra, 2009)

Míra souhlasu s tvrzením	Cizinci dlouhodobě žijící v České republice			
	Podlejí se na růstu kriminality	Zvyšují nezaměstnanost	Znamenají zdravotní riziko	Ohrožují náš způsob života
Rozhodně souhlasí	32,4	32,6	31,8	12,3
Spíše souhlasí	41,6	39,4	39,3	23,7
Ani souhlas, ani nesouhlas	17,5	17,1	16,1	30,1
Spíše nesouhlasí	5,3	7	7,9	22
Rozhodně nesouhlasí	0,6	1,2	1,3	5,5
Neví	2,6	2,6	3,5	6,3

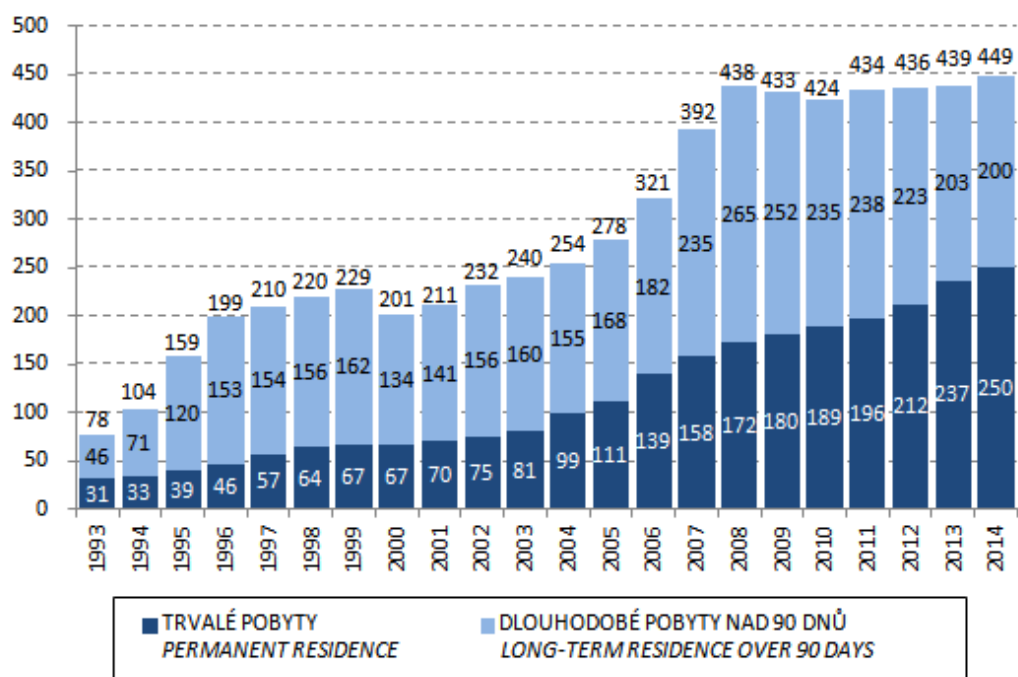
V tabulce 2 můžeme vidět, že čtvrtina lidí se domnívá, že cizinci obohacují naši kulturu a přispívají k ekonomickému rozvoji země. Zajímavý je větší počet nerozhodnutých dotazovaných, nebo těch kteří se přiklonili k odpovědi ani souhlas, ani nesouhlas.

Tabulka 2. Vnímání přínosu migrace (Leontiyeva, Vávra, 2009)

Míra souhlasu s tvrzením	Cizinci dlouhodobě žijící v České republice		
	Přispívají k rozvoji hospodářství	Obohacují naši kulturu	Přispívají k řešení stárnutí populace
Rozhodně souhlasí	3,5	5,2	5,6
Spíše souhlasí	21,2	19,7	19,9
Ani souhlas, ani nesouhlas	32,5	29,6	22,7
Spíše nesouhlasí	23,5	28,1	22,3
Rozhodně nesouhlasí	9	13,3	11,9
Neví	10,4	4,2	17,6

Dalšími důležitými pojmy, které je potřeba vysvětlit jsou imigrace a emigrace. Imigraci definuje Linhart (2003, 164) jako: „přistěhovalectví, přistěhování“ kolektiv autorů a konzultantů Encyklopedického domu (1996) doplňují tuto definici z hlediska ekonomického. Říkají, že imigrace může být chápána také jako dovoz kapitálu. Jde tedy o proces, při kterém se na území daného státu usídlují cizinci. Většina oficiálně registrovaných imigrantů České republiky pochází ze zemí mimo

Evropskou unií. Z obrázku 1 je možné pozorovat, že počet imigrantů v České republice neustále roste.

Obrázek 1. Vývoj počtu cizinců na území České republiky 1993 – 2014 (www.czso.cz, 2016)

Emigrace je opakem migrace. Znamená tedy proces, kdy lidé opouštějí své domovy za účelem usadit se v zahraničí. Slovník cizích slov (1996, 87) definuje emigraci jako: „vystěhovalectví, vyhnanství, vynucený pobyt v cizině“. Znamená to tedy, že se obyvatelé České republiky stěhují do zahraničí.

1.3. Integrace

Ministerstvo práce a sociálních věcí popisuje integraci cizinců jako proces, jehož cílem je zajistit nekonfliktní soužití majoritní a minoritní společnosti (www.mpsv.cz, 2015). Jandourek (2011) integraci chápe jako přijetí jedince skupinou. V této práci však nejde o vztah jedince a jeho začlenění do skupiny, ale o začlenění ruské menšiny do majoritního obyvatelstva dané země v našem případě České republiky.

Šišková (2001) se domnívá, že integrace cizinců je ovlivněna především:

- Migrační politikou daného státu,
- přístupem majoritní populace k migrantům,
- blízkostí kulturních vzorců migrantů a majoritní společnosti

Nejpřesnější a nejkomplexnější popis integrace uvádí Drbohlav (2010). Integraci popisuje jako sjednocení místního obyvatelstva a migrantů do jedné společnosti. Z tohoto vyplývá, že se na integraci podílí obě strany a probíhá v různých sférách společnosti. Drbohlav (2010) uvádí několik integračních indikátorů, mezi které patří míra nezaměstnanosti, srovnání míry využívání sociálních dávek cizinci a českými občany, participace migrantů v politickém systému, kriminalitu, plodnost.

Vzhledem k tomu, že ekonomické důvody jsou uváděny jako jedny z hlavních, není překvapivé, že i míra ekonomické aktivity migrantů je vyšší než českých obyvatel. Vypovídající hodnota je však omezená. Občané (především ze třetích) zemí, kteří nemají v České republice trvalý pobyt nemohou být oficiálně zaměstnáni. Z výzkumu Drbohlava a Medové (2010) vyplývá, že na konci roku 2008 byla míra nezaměstnanosti migrantů 1,8%. Míra nezaměstnanosti místních obyvatel byla 6%. Autoři dále uvádí, že většina přistěhovalců je zaměstnávána na špatně placených pozicích s nízkým společenským statutem.

Z výzkumu Drbohlava a Medové (2010) vyplývá, že cizinci nepředstavují výraznou zátěž pro český systém sociální podpory.

Účast migrantů na politickém životě je prakticky nulová a to jak v regionální tak v národní politice. Jedinou politickou představitelkou byla Kazaška Džamila Stehlíková, která se věnovala otázce lidských práv a národnostních menšin. Působila jako ministryně vlády v období 2007 – 2009 (Drbohlav, 2010).

Míra plodnosti cizinek v Česku v roce 2008 byla 0,64 dítěte na ženu. Na českou ženu připadalo v tomto roce 1,47 dítěte. Lze tedy usuzovat, že cizinky rodí v České republice méně dětí, než v zemích svého původu (Drbohlav, 2010).

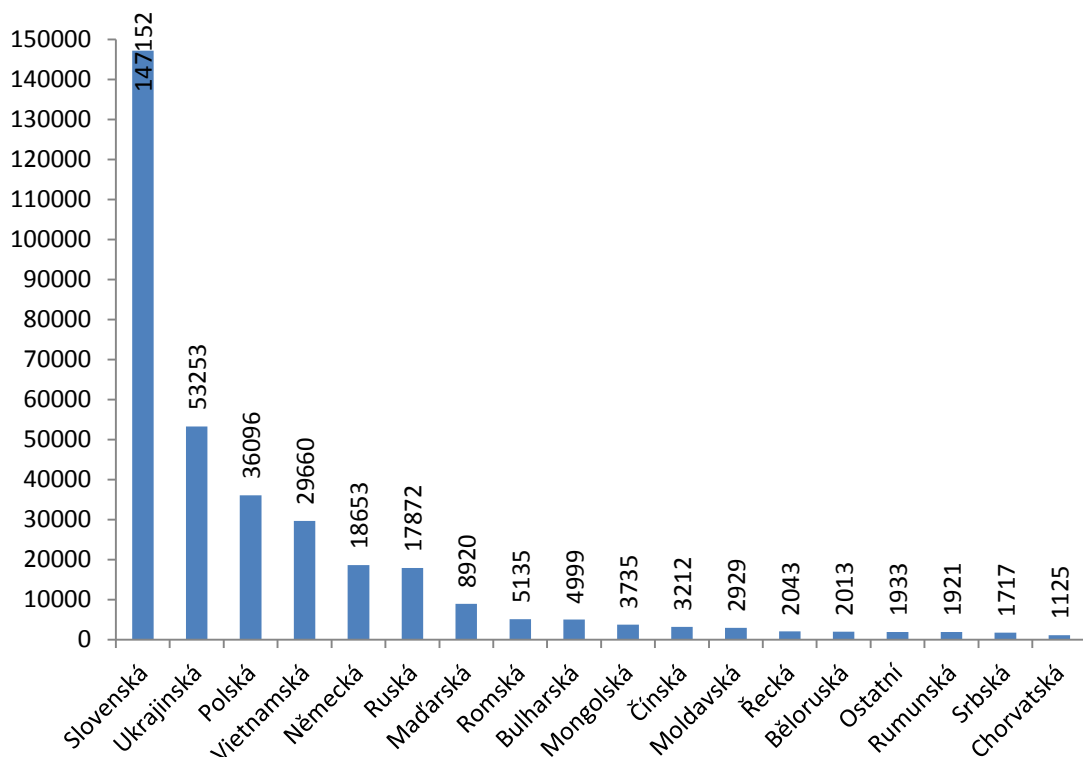
Dalšími indikátory začlenění imigrantů do české společnosti by mohla být úroveň vzdělání, výše příjmů, kvalita bydlení a další. Bohužel pro tyto hodnoty neexistují dostatečná statistická data (Drbohlav, 2010).

1.4. Národnosti menšiny v České republice

Waldenberg (2000) uvádí, že definovat pojem národnostní menšina je velice složité. Argumentuje tím, že některé státy daný pojem odmítají. Navrhuje používat spíše formulaci: „etnické, jazykové a národnosti menšiny“ (Waldenberg, 2000, 429), která se objevuje v mnoha dokumentech pojednávajících o ochraně menšin.

V této práci budu vycházet z definice, která je uvedena v zákoně 273/2001 Sb. zákon o právech příslušníků národnostních menšin § 2 zní: „Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo“. Z toho vyplývá, že příslušníkem národnostní menšiny je občan dobrovolně se hlásící k jiné než české národnosti.

Na základě výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 byl vytvořen Obrázek č. 2, který ukazuje, že nejpočetnější menšinou žijící na našem území byla Slovenská menšina, ke které se přihlásilo 147 152 lidí. Druhou nepočetnější byla Ukrajinská menšina. Ruská menšina byla šestou nejpočetnější s 17 872 lidmi (www.czso.cz, 2014). Výsledky sčítání jsou zkresleny dobrovolností se k dané menšině přihlásit. Zkreslení je patrné například u Romské menšiny, ke které se přihlásilo pouze 5135 obyvatel České republiky, prakticky jich na našem území žije mnohem více.

Obrázek 2. Menšiny žijící na území České republiky v roce 2011 (www.czso.cz, 2014)

1.4.1. Imigrační politika Evropy

Na území Evropy došlo k několika velkým přesunům obyvatel. V období 4. - 6. století docházelo k migraci, kterou známe pod označením stěhování národů. Šlo především o přesun germánských kmenů, které nebyly na našem území známé. Radíme mezi ně Franky, Vandaly, Sasy a další. V 7. a 8. století došlo ke vpádu Arabů. 13. století je charakteristické západními výboji Čingischánovy Zlaté hordy. Čingischána následovali Turci, kteří se v průběhu 14. a 16. století dostali až do střední Evropy. Od 17. století docházelo spíše k migraci jednotlivců popřípadě rodin, které se stěhovaly do měst, nejčastěji za prací. Tento trend přetrval až do Druhé světové války. V poválečném období následovala vlna vysídlení přibližně deseti milionů Němců především z východní Evropy (Stevenson, 2004).

Šišková (2001) popisuje tři hlavní imigrační modely, které se prosazují v celé Evropě. Ve většině případů však dochází k jejich mísení.

1. Diskriminační model je založen na dočasném pobytu cizinců v České republice. Většina sem přijíždí za prací. Nevstupují do jiných sociálních

struktur – systém sociální péče, politický život. Nemohou získat občanství. Tento fakt cizince značně socioekonomicky znevýhodňuje.

2. Asimilační model počítá s tím, že cizinec rychle získá občanství daného státu, ale na úkor toho se oprostí od svých kulturních a sociálních zvyklostí. Tento proces má vést k rychlému začlenění do majoritní společnosti.
3. Multikulturální model je k imigrantům nejbenevolentnější. Imigrantům jsou dána stejná práva jako členům majoritní společnosti, ale zároveň je zachována jejich specifická kultura.

1.4.2. Imigrační politika České republiky

Trbola a Rákoczyová (2011) se domnívají, že je možné rozdělit migrační politiku České republiky do tří období. V období let 1991 až 1996 byla imigrace chápána jako fenomén. Cizinci mohli žádat o povolení k pobytu přímo na území České republiky, krátkodobé pobyty zahraničních pracovníků nebyly regulovány. Jejich trvalý pobyt bez rodinných vazeb nebyl téměř umožněn. Období mezi lety 1996 - 1999 bylo charakteristické zpřísněním zahraniční politiky. To bylo snahou přizpůsobit se požadavkům Evropské unie. V této době byla přijata novela cizineckého zákona (326/1999 Sb.), která zavedla vízovou povinnost pro občany třetích zemí. Poslední období od roku 1999 po současnost přináší pokusy o komplexní přístup k imigraci (Trbola, Rákoczyová, 2011).

V historii České republiky došlo ke dvěma důležitým událostem. První byl vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004. Od daného roku se zavedlo rozdělení cizinců na občany Evropské unie a na občany takzvaných třetích zemí (země, které nejsou součástí EU). Druhou událostí související se vstupem České republiky do EU je začlenění do Schengenského prostoru. Od roku 2007 jsou zrušeny kontroly na státních hranicích země (Trbola, Rákoczyová, 2011).

Pobyt cizinců na našem území je upravován zákony, které jsou rozděleny do několika skupin. Každá skupina zákonů se vztahuje k určitému tématu (zdravotní péče, vzdělávání, zaměstnávání,...). Na portálu Českého statistického úřadu (2016), jsou jako základní uvedeny tyto:

- Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (326/1999 Sb.),

- zákon o azylu, ve znění pozdějších předpisů (325/199 Sb.),
- zákon o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků (208/1993 Sb.),
- zákon o dočasné ochraně cizinců (221/2003 Sb.).

Od roku 2008 je správa imigrace v rukou Ministerstva vnitra. Důležitou roli však hrají lokální samosprávy, které jsou pro imigranty dostupnější a mnohdy se jim od nich dostane přátelštějšího přijetí a pomoci (Drbohlav, 2010).

1.5. Spolkové právo České republiky

Člověk je odnepaměti bytostí společenskou, v dobách dávno minulých se sdružoval do rodů, kmenů a tlup. Později vznikaly města a státy. Dnes je právo svobodně se sdružovat začleněno v mnoha mezinárodních úmluvách. Je deklarováno Základní listinou práv a svobod (čl. 20). Lze jej omezit pouze v případech, které stanovuje zákon – bezpečnost státu, ochrana veřejné bezpečnosti, předcházení trestným činům nebo ochrana druhých osob (www.psp.cz, 2015).

V právním systému České republiky je spolek vymezen Občanským zákoníkem 89/2012 Sb., který vešel v platnost 1. ledna 2014. Nahradil Zákon o sdružování občanů 83/1990 Sb.

Problematiku veřejných spolků od 1. ledna 2014 upravuje občanský zákoník v ustanoveních § 214 až § 302. Založit spolek mohou minimálně tři lidé, které spojuje stejný zájem. K založení jsou nutné stanovy spolku, v kterých musí být uvedené tyto údaje:

- Název (musí obsahovat slovo „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratku „z.s.“,
- účel spolku,
- práva a povinnosti členů vůči spolku,
- statutární orgán.

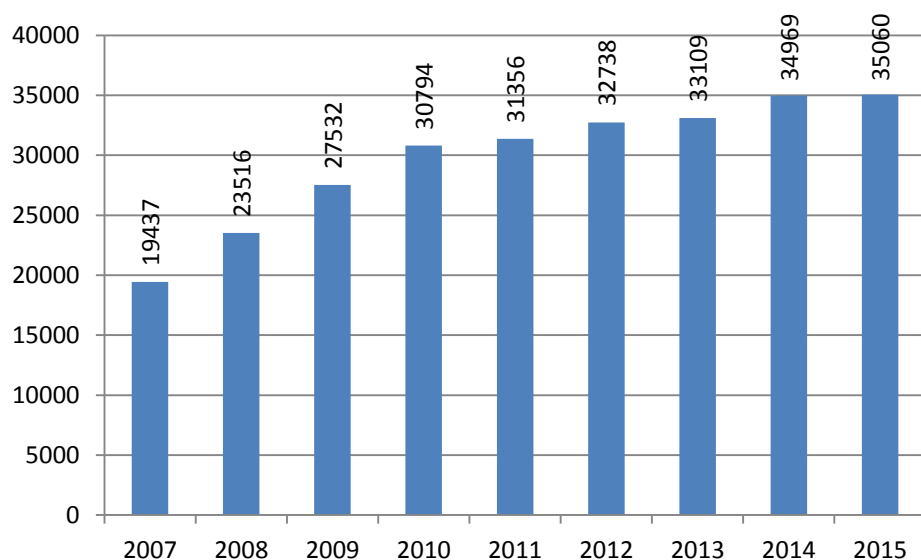
Vytvořené stanovy musí být schváleny na ustavující schůzi, z které musí být sepsán Zápis, ten musí být doplněný o Listinu přítomných osob, spolu s Čestným prohlášením statutárního orgánu o způsobilosti být členem statutárního spolku a Souhlasem umístěním sídla spolku je nutné tyto tiskopisy předložit při zápisu do rejstříku spolků, který probíhá u rejstříkových soudů. Podání návrhu může proběhnout zcela elektronicky, nebo papírově. Do 30 dnů od podání žádosti byste

měli obdržet Usnesení s rozhodnutím rejstříkového soudu, zda je váš spolek zapsán do rejstříku spolků či nikoli. Pokud ano obdržíte identifikační číslo (www-i-servis.cz, 2016).

2. Ruská diaspora

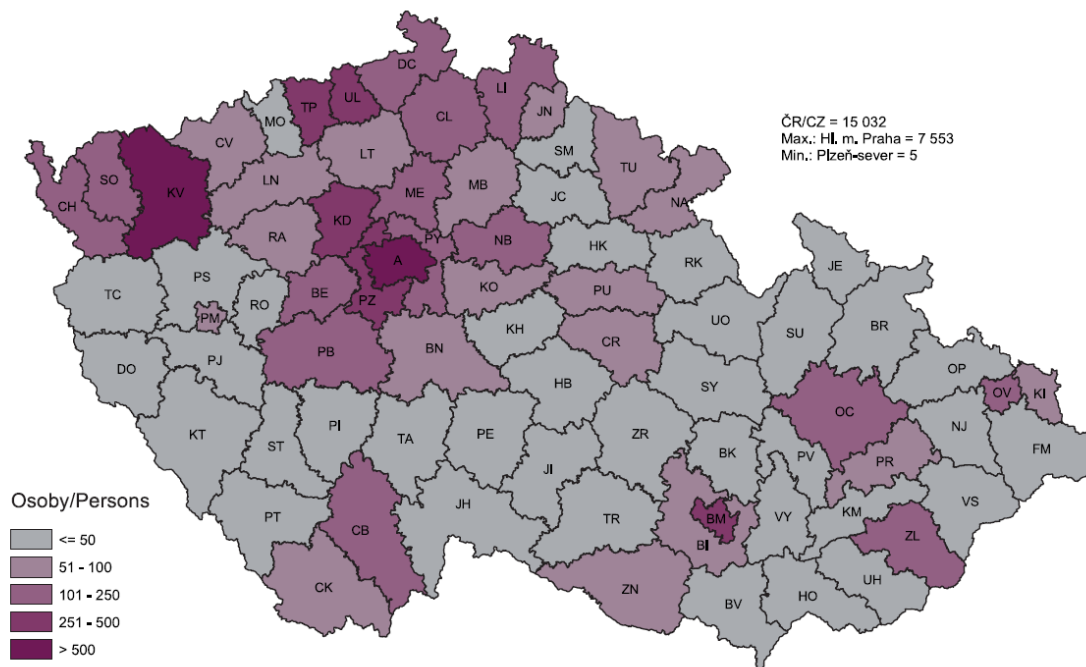
Slovník cizích slov (1996) popisuje diasporu jako: „rozptýlení; dlouhodobý pobyt náboženské nebo etnické skupiny v cizím prostředí“. Jandourek (2001) k definici dodává, že skupina žijící v cizím prostředí musí pociťovat vzájemnou sounáležitost, ctít pro ni charakteristické tradice a mít vazbu na domovskou komunitu.

Z obrázku 3 je patrné, že počet cizinců s povoleným pobytem z Ruské federace žijící na území České republiky od roku 2007 stoupá. K 28. únoru 2015 na našem území žilo 35060.

Obrázek 3 Vývoj cizinců s povoleným pobytem na území České republiky z Ruské federace v období od 2007 do 2015 (www.mvcr.cz, 2016, www.policie.cz, 2016)

Z obrázku 4 vidíme, že jsou Rusové na našem území rozmístěni celoplošně, můžeme vidět místa s vyšší koncentrací, kterými jsou Karlovarský, Teplický a Ústecký kraj a velká města – Praha a Brno.

Obrázek 4. Rozmístění občanů Ruské federace na území České republiky k 31. 12. 2016 (www.czso.cz, 2016)

Rusové nejsou však rozdělení pouze plošně, ale především na základě jednotlivých vln migrace. Sládek (2010) rozděluje migraci na tři hlavní proudy. Migraci mezi lety 1918-1948, mezi lety 1948-1989 a po roce 1989. Každý proud dále rozděluje podle toho, zda byla migrace dobrovolná nebo vynucená.

Migrace v období 1918 – 1948 je považována převážně za nucenou. Za první skupinu této migrační vlny považujeme rakousko-uherské vojáky, kteří byli zajati za první světové války a byli nuceni v Rusku zůstat. Další skupina, která mířila na naše území byla také spojována s válkou, ale občanskou, která v Rusku panovala a před kterou lidé utíkali. Dále byli z Ruska vyhnáni intelektuálové. Na konci druhé světové války s postupem Rudé armády se některým podařilo uprchnout dále na východ, další byli deportováni do socialistických lágrů. Začala doba udávání a to jak navzájem mezi ruskými obyvateli tak i mezi českými a vzájemně. Tyto vztahy

zapříčinily nedůvěru v rámci ruské diaspory, kde existovaly přátelské vztahy (Sládek, 2010).

Migrace poválečná (1948 – 1989) byla migrací dobrovolnou. Důvodem přistěhování do Československa bylo nejčastěji uzavření manželského svazku s československým občanem nebo občankou. Typ této migrace můžeme vidět ve filmu Kolja.

Sládek (2010) uvádí, že důvodů pro příjezd do České republiky po roce 1989 bylo mnoho. Patřily mezi ně důvody politické, pracovní, ekonomické, etnické, bezpečnostní a získání vzdělání. Dnes je Česká republika většinou Rusů chápána jako tranzitní země při cestě dále na západ.

Nejvýraznější rozdíl je mezi potomky prvorepublikových přistěhovalců a Rusi, kteří přišli po rozpadu Sovětského svazu. Tyto dvě skupiny se nikdy neidentifikovaly. Je to pravděpodobně způsobeno tím, že většina prvorepublikových migrantů se považuje za Čechy, kteří si pouze uchovali ruské zvyky od svých předků. Mentalita obou skupin lidí je jiná. První skupina vyrůstala v Carském Rusku, kdežto druhá v socialistickém Rusku (Sládek 2010).

2.1. Specifika ruské menšiny

První odlišností je jazyk. Ruský jazyk patří k východoslovanským jazykům indoevropské jazykové rodiny. Je oficiálním jazykem Ruské federace, kromě něj se na ruském území mluví až dalšími 31 jazyky. Tento počet souvisí s národnostním složením obyvatelstva, kromě Rusů zde žijí Tataři, Čečenci, Čuvaši, Bakširové a další. Ruština je nejpoužívanějším slovanským jazykem – rusky mluví 220 milionů lidí. Je také jedním z úředních jazyků OSN. Bezesporu největší rozdíl je patrný v grafické formě, oficiálním písmem je cyrilice, která se někdy nesprávně označuje slovem azbuka. Slovo azbuka však znamená pouze abeceda, tedy pořádek slov. Poslední úprava písma proběhla v roce 1918 (www.rusko-info.cz, 2016).

Nejrozšířenějším náboženstvím je pravoslavné křesťanství (hlasí se k němu 50% Rusů), pro které existuje mnoho dalších pojmenování: katolictví, východní, řecká či slovanská církev, ortodoxní křesťanství a mnoho dalších pojmů, které vznikly jako důsledek složitého vývoje. Nejvyšším představitelem je Jeho Svatost patriarcha moskevský a celé Rusi. Odlišnost pravoslaví můžeme pozorovat zejména ve

vzhledu církevních staveb, liturgiích a zvyčích, které jsou s vírou spojeny. Kromě křesťanství je v Rusku zastoupen také islám, buddhismus a judaismus (Nykl, 2013).

S náboženstvím jsou velice úzce propojeny svátky. Světské svátky se slaví podle kalendáře gregoriánského, církevní podle kalendáře juliánského, který je posunutý oproti gregoriánskému o 13 dní nazpět. Mezi nejvýznamnější církevní svátky patří Vánoce (7. ledna), Nový rok (14. ledna), Velikonoce a Maslenica, která oslavuje příchod jara (www.rusko-info.cz, 2016). Ze státních svátků připomeňme Mezinárodní den žen (8. března) a Den vítězství (9. května) (www.ciselnik.artega.cz, 2016). Ke všem svátkům se vztahují specifické tradice a pokrmy, které se dodržují při jejich oslavách.

Ruská kuchyně vychází především ze stravy rolníků a zemědělců, kterou vystihuje následující přísloví: „щи да каша – пища наша“ (Tanatar, 1945, 5). Prostá jídla v podobě nejrůznějších kaší byla doplněna dary přírody - rybami, zvěřinou, houbami. Velmi často jsou dochucována (i dnes) kysanou smetanou. Mezi typické ruské pokrmy můžeme zařadit polévky: šči, boršč, ucha, nebo soljanku; hlavní jídla: vareniky, šašlik, bliny a další. Asociací k typickému ruskému nápoji je bezpochyby vodka. Možná právě proto, že v Rusku, je nejvyšší spotřeba čistého lihu na osobu na světě. Nesmíme však opomenout čaj, který se těší velké oblibě. Nesladí se pouze cukrem, ale i džemem. Ke kultuře stolování patří samovary, které jsou chloubou ruské rodiny již od 18. století (www.mundo.cz, 2016).

Nestaršími architektonickými památkami, které se zachovaly v mnoha ruských městech jsou kremly. Ve své době sloužily jako ochrana před nepřáteli. Nejznámější se nachází v centru Moskvy. Zde najdeme také Chrám Vasila Blaženého, který je dominantou Rudého náměstí. Nechal jej vystavět Ivan Hrozný jako památku vítězství nad kazaňským chánem. Chrám je zapsán na seznamu kulturního světového dědictví UNESCO (Arkin, 1946).

Ruská literatura se může pyšnit nemálo jmény slavných spisovatelů, ke kterým patří Puškin s Lermontovem v době romantismu. Carské Rusko, úplatnost úřednictva a bídu venkova ve svých dílech popsali Gogol, Tolstý, Turgeněv a Dostojevský. Ve 20. Století se prosazovaly i ženy, mezi nejvýznamnější spisovatelky patří Achmatova a Cvetajeva, která žila se svým manželem v Praze (Sochorová, 2007).

Nejpopulárnějším sportem je v Rusku jednoznačně lední hokej, ve kterém země získala nejvíce medailí z mistrovství světa. Velmi sledovanou je také národní liga KHL. V zemi se konaly letní (Moskva 1980) i zimní (Soči 2014) olympijské hry. Dalšími populárními sporty jsou krasobruslení, fotbal a basketbal (www.zemepis.net, 2016).

3. Spolky a organizace

V této části práce se ve dvou kapitolách seznámíme se třemi skupinami spolků a organizací. První skupinou tvoří spolky a organizace, které na našem území existovaly v minulosti. Druhou skupinou jsou ruské spolky působící na našem území v současnosti. Třetí skupinu je nutné uvést zejména pro ucelení tématu. Jedná se totiž o české spolky, které se zabývají ruskou tematikou.

3.1. Ruské instituce působící na našem území v minulosti

Přesto, že se práce přímo netýká historických spolků, domnívám se, že je důležité tyto instituce zmínit. Nejvíce spolků působilo na našem území v meziválečném období (v letech 1918 – 1939). Postknikov (1995) je rozděluje do těchto skupin:

- Společenské organizace (Общественные организации),
- vzdělávací ústavy a společnosti (Учебные учреждения и общества),
- školské instituce (Учебные заведения),
- kulturní organizace a seskupení (Культурные организации и кружки),
- profesní a firemní spolky (Профессиональные и корпоративные объединения),
- studentské organizace (Студенческие организации),
- kozácké organizace (Казачьи организации),
- ekonomické (Экономические).

Sládek a Běloševská (1998) uvádí, že v roce 1972 byly uloženy do státního archivu podklady ke 107 spolkům ruské emigrace působících na našem území.

Společenské organizace

Nejvýznamnější společenskou organizací působící na našem území byl **Zemgor** (Земгор) (Sjednocení ruských činitelů městských a venkovských samospráv). Byl založen 17. března 1921. Organizaci se podařilo otevřeným jednáním získat důvěru jak ruských emigrantů, tak Československého státu, což vedlo k jednoduššímu prosazování cílů. Snažili se upozornit na postavení uprchlíků z Ruska a získat peněžní podporu na jejich živobytí. Zemgor byl rozdělen do pěti oddělení, kdy každé mělo na starosti určité kompetence.

- Finanční a účetní oddělení - získávání prostředků, vedení účtů,
- registrační oddělení – registrace emigrantů,
- oddělení lékařské pomoci – spolupráce s československým Červeným křížem,
- právní oddělení – poskytování bezplatné právní pomoci,
- kulturně osvětové oddělení – pořádání kurzů, organizace mimoškolního a školního vzdělávání.

Kvůli nedostatečným finančním prostředkům Zemgor postupně přicházel o jednotlivá oddělení. Na počátku 30. let zůstalo v kompetenci organizaci pouze právní oddělení. Zemgor se dostal do obrovského zadlužení a ani finanční pomoc Ministerstva zahraničních věcí na jeho záchranu nepomohla a tím došlo k jeho zrušení (Pataeva, 2012).

Vzdělávací ústavy a společnosti

Ze skupiny vzdělávacích ústavů a společností bych zmínila Ruskou historickou společnost působící v Praze (Русское историческое общество в Праге), která vznikla 7. dubna 1925. Historie společnosti sahá až do roku 1923, kdy se členové scházeli pouze neformálně. Při svém založení měla společnost 66 členů, kteří se zajímali různými historickými vědami (ruskou historií, historií umění, práva, literatury, filosofie a dalšími). Schůze probíhaly formou přednášek a referátů obvykle dvakrát v měsíci. Za první dva roky působení společnosti proběhlo 45 přednášek z nich většina byla otištěna v nejrůznějších publikacích. Společnost se také účastnila zahraničních konferencí například v Bělehradě, Varšavě a dalších městech. Dále do této skupiny patřily Ruská akademická skupina působící v Československé republice (Русская академическая группа в Чехословацкой республике), Ruský zahraniční historický archiv působící v Praze (Русский заграничный исторический архив в Праге), Filosofický spolek působící v Praze (Филосовское общество в Праге) a další (Postnikov, 1995).

Kulturní organizace a seskupení

Postnikov (1995) uvádí čtrnáct kulturních seskupení, které existovaly na našem území v období v letech 1918 – 1928. Mezi nejvýznamnější patří Česko-ruská Jednota (Чешско-русская Еднота), která působila nejen v Praze (místě svého sídla, ale i v Brně, Mladé Boleslavi a Kladně. Byla velice oblíbenou. Jejím cílem bylo seznamovat emigranty se životem Čechoslováků a naopak. Tohoto dosahovala pořádáním přednášek, výstav, literárních večerů a dalších akcí. Za svoji existenci jich bylo uspořádáno okolo šesti set. Jednotě se také podařilo založit první ruskou knihovnu u nás. V Praze v letech 1921 – 1940 působila také skupina mladých poetů, jejíž název by se dal nejpřesněji přeložit jako Poustevna básníků (Скит поэтов). Těžko lze hovořit o jednotném proudu tohoto uskupení, kromě lásky k poezii se autoři dosti rozcházeli. Členy tohoto seskupení byli například Alla Golovinová a Vjačeslav Lebeděv. Jednotnějším literárním spolkem působícím také v Praze od roku 1924 byla Daliborka (Далиборка). Název dostal od kavárny na Letné, kde se v začátcích spisovatelé scházeli. Daliborka dosáhla všech cílů, které si stanovila – vytvořit místo, kde by se scházeli spisovatelé, kteří by si vzájemně četli své originální texty, vznášeli k nim kritiku a poznámky. Pořádali by se zde besedy, které měli seznamovat s českou literaturou a českými autory. Ve spolku platilo heslo nikoho ničemu neučit. Každý, i začínající, spisovatel si měl hledat svoji vlastní cestu. Uvedená seskupení nejsou jediná, která na našem území působila (Postnikov, 1995).

Profesní a firemní spolky

Jak z názvu vyplývá spolky tohoto typu spojovaly příslušníky určitých profesí – učitele, doktory, inženýry, techniky a další povolání. Existoval také svaz ruských válečných invalidů (Союз русских военных инвалидов в Чехословацкой республике). Nejvíce členů měl Svaz ruských spisovatelů a novinářů (Союз русских писателей и журналистов в Чехословацкой республике), založený roku 1922. Jeho cílem bylo spojit ruské novináře a spisovatele žijící na území Československa, z důvodu zlepšení podmínek pro jejich tvorbu. Členy svazu byli i někteří čeští spisovatelé například I. Holeček (Postnikov, 1995).

Studentské organizace a školské instituce

V období 1918 – 1928 vzniklo v Praze hned několik ruských vysokých škol a gymnázií. Příkladem může být Ruská vysoká pedagogická škola Jana Ámose Komenského (Русский Педагогический Институт имени Яана Амоса Коменского), která existovala tři roky. Se vznikem vysokých škol a gymnázií je spojen i vznik studentských spolků (Postnikov, 1995).

Kozácké spolky

Už název kozácké spolky nám dnes může připadat úsměvný. V Československu však bylo v kozáckých spolcích registrováno přes 700 osob. Nejvíce členů mělo Sdružení kubánců v Československu (Союз кубанцев в Ч.С.Р.), které vzniklo 16. srpna 1921. Jeho cílem byla organizace svépomoci v každodenním životě, udržování tradic i pomoc při studiu a vzdělávání. Všekozácký zemědělský svaz (Общеказачий сельско-хозяйственный союз в Ч.С.Р.) provozoval ubytovnu v Praze-Bubenči pro potřebné (www.militaria.cz, 2016).

V neposlední řadě v Československu působily také organizace ekonomické, mezi které se řadila i bytová družstva. Jejichž cílem bylo poskytovat členům ubytování v bytech nebo malých domcích. Dále na našem území působily spolky sportovní – Ruský sport v Praze (Русский спорт в Праге), šachové – Русская шахматная жизнь в Праге a mnoho dalších (Postnikov, 1995).

3.2. Současné spolky a organizace

V současnosti působí v České republice zhruba třicet ruských spolků a sdružení. Většina z nich se angažuje v kulturní sféře. Fungují jako transfery mezi kulturou domácí a kulturou hostitelské země. Zároveň slouží k uchování a přenosu původních tradic a zvyků. Stejně jako za První republiky jsou spolky velice rozdrobené. Za jeden z možných důvodů je považována větší aktivita ruských přistěhovalců v českém společenském životě než v krajanských spolcích. Emigranti často navštěvují česká divadla, koncerty, kina a plesy. Avšak velké oblibě se těší kulturně obchodní centrum Arbat v Praze Bubenči, kde je možné zakoupit ruskou literaturu,

časopisy, potraviny, ale funguje zde i kavárna a knižní klub, který má až 850 členů (Sládek, 2010).

3.2.1. Sdružení krajanů a přátel Ruské tradice v České republice – Ruská tradice (Русская традиция)

Ruská tradice vznikla 5. září 2001 jako občanské sdružení se sídlem v Praze – Vinohradech. Předsedou je Igor Zolotarev (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Sdružení si klade za cíl zachovat a rozvíjet dědictví prvorepublikové emigrace v Československu. Členy sdružení se mohou stát nejen ruští emigranti a jejich potomci, ale všichni, kdo sympatizují s ruskou menšinou, považují se za přátele ruské kultury a cítí potřebu duchovního společenství, při zachování ruského jazyka a tradice. Ruská tradice se snaží dosáhnout svého cíle prostřednictvím pořádání různých kulturních, vědeckých a společenských akcí, včetně koncertů, výstav, diskusních večerů a sportovních soutěží. Organizace také zastupuje ruské zájmy ve státní a veřejné sféře, udržuje kontakty s ruskými menšinami v ostatních státech. Nejvýznamnější činností sdružení je nakladatelská činnost. Vydává knihy spisovatelů ruské diaspory a to v ruském i českém jazyce. Vydává také časopis Ruské slovo, který je odrazem života ruské menšiny u nás, kromě představení každodenního života seznamuje čtenáře i se speciálními akcemi, které jsou pořádány k různým příležitostem. Pro děti vydává časopis Slovo našim dětem. Většinu financí získává Ruská tradice z grantových projektů Ministerstva kultury a Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy České republiky. Nemalé příjmy také plynou ze sponzorských darů přátel a partnerů (www.ruslo.cz, 2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách sdružení www.ruslo.cz a nebo na Facebooku: Русское слово.

3.2.2. Ruské středisko vědy a kultury v Praze (Российский центр науки и культуры в Праге)

Ruské středisko vědy a kultury působí v Praze již od roku 1971, sídlí na ulici Na Zátorce, ředitelem je Leonid Anatolijevič Gamza (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Je zahraničním zastupitelstvím ruské Federální agentury pro záležitosti společnosti nezávislých států, krajanů žijících v zahraničí a mezinárodní humanitární spolupráci (Rossotrudničestvo).

Zabývá se podporou ruského jazyka, realizuje programy a akce v oblasti kultury, vědy a vzdělávání, čímž se snaží zvýšit informovanost místního obyvatelstva o Ruské federaci a jejím potenciálu, především v oblasti vědy a ekonomiky. Samozřejmostí je podpora krajanů.

Významnou činností je pořádání profesionálních kurzů ruského jazyka, které je možné ukončit mezinárodní zkouškou. Každoročně je pořádána letní škola ruského jazyka. V průběhu školního roku fungují volnočasové kroužky pro děti a mládež.

Od roku 2014 středisko koordinuje výběr českých studentů, kteří chtějí bezplatně studovat v Ruské federaci (www.rsvk.cz, 2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách sdružení www.rsvk.cz a nebo na Facebooku: Российский центр науки и культуры в Праге

3.2.3. Spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců – ARTEK (APTEK)

Artek vznikl 25. ledna 2001, sídlí v Praze na ulici Vocelova. Ředitelem je Aleksandr Barabanov (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Původně vznikl Artek z myšlenky studentů medicíny Karlovy univerzity, kteří přijeli do Prahy studovat z Ruska. Dnes nesdružuje pouze rusky mluvící studenty, ale občany různého věku a národností.

Artek pořádá nejen diskotéky, které se v minulosti těšily velké oblibě, ale také večery hudby, kde se hrají různé žánry - klasická hudba, džezová hudba a další. Pomáhá studentům se studiem, díky tomu si udržuje kontakty s většinou českých vysokých škol a to nejen v Praze, ale i v Plzni, Liberci, Hradci Králové, Olomouci, Brně a dalších městech. Kromě styků s českými školami spolupracuje také s podobně zaměřenými spolky v zahraničí. Je členem Mezinárodní asociace mládežnických organizací ruských krajanů (www.artek.cz, 2016)

Před čtyřmi lety začal Artek vydávat stejnojmenný časopis, který je populární především mezi mladými lidmi a to nejen ruskými. Nedávno vznikl také fotografický klub Artel, který uspořádal fotografickou výstavu s názvem „Мы здесь“ (www.artek.cz,2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách spolku www.artek.cz a nebo na Facebooku: Общество русскоговорящей молодежи в Чехии - Artek

3.2.4. Česko-ruská společnost (Чешско-русское общество)

Česko-ruská společnost navazuje na činnost Společnosti přátel národů východu a Svazu československo-sovětského přátelství. Název byl změněn v lednu roku 2006. V České republice existuje několik poboček organizace, které zastřešuje Pražská Česko-ruská společnost (www.spnv.cz, 2016).

Heslem společnosti je: „poznat – pochopit – mít rád - pomoci“ (ww.crspolzlin.estranky.cz, 2016). Svoje aktivity zaměřuje především na kulturní, vzdělávací a humanitní oblast. Prezentuje ruskou kulturu v České republice a českou kulturu v Ruské federaci a to pořádáním koncertů, výstav, seminářů. Organizuje ozdravné tábory a recitační soutěž ARS POETICA Puškinův památník již 50 let. Cílem je navazování kontaktů mezi Čechy a Rusy. Při pořádání akcí spolupracuje s partnery v zahraničí především na Ukrajině, v Bělorusku a na Slovensku. Členem se může stát každý občan České republiky (www.crspolzlin.estranky.cz, 2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách společnosti www.spnv.cz.

3.2.5. Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě (Русское культурно-просветительное общество в Моравии)

Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě vzniklo 21. března 2006, sídlí v Brně na ulici Křenová, předsedkyní sdružení je Ljubov Vondroušová (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Cílem sdružení je sjednocovat rusky mluvící občany žijící v České republice a přátele Ruska. Vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj kulturních a společenských aktivit, upevňovat přátelské vztahy mezi Rusy a Čechy, reprezentovat zájmy členů sdružení (www.rkos.wz.cz, 2016).

Mezi významné akce, které sdružení uspořádalo, patří vědecko-literární konference Rusové a Morava. Konference proběhla ve spolupráci s Filosofickou a Pedagogickou fakultou Masarykovy university v Brně. Dny ruské kultury v České republice, festival Ruské jaro na Moravě. Sdružení se dále podílí na organizaci festivalů v Praze, Brně i Vídní. Při sdružení existuje soubor Matrjoška, který píše a zpívá ruské lidové písně. (www.babyonfest.cz, 2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách spolku www.rkos.wz.cz.

3.2.6. Cennější než perla (Драгоценней жемчуга)

Občanské sdružení Cennější než perla vzniklo oficiálně v roce 2011, funguje však od roku 2009. Sídlí v Praze na Vocelově ulici, ředitelkou a zakladatelkou je Marina Solovarova (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Sdružení organizuje několik projektů. Pilotním je Ženský klub, který pořádá každý čtvrtek v Domě národnostních menšin tematická setkání. Cílem je pomáhat ženám, aby našly svoje místo ve světě, připadaly si krásné a neztrácely smysl života. Klub je rozdělen do deseti sekcí, z nichž každá je zaměřená na zvláštní oblast. Příkladem může být „Perspektiva“, která poskytuje rady v oblasti profesního uplatnění, spolupracuje s ženami podnikatelkami, pomáhá řešit problémy v oblasti vzdělávání.

„Harmonie“ se zabývá psychickou stránkou osobnosti. „Poznej se“ sekce, která má vést k lepšímu poznání vlastního nitra a další (www.cennejsinezperla-ru.blogspot.cz, 2016). V roce 2015 vznikl nový projekt s názvem Pomoc dětským domovům v České republice, jehož cílem je charitativní pomoc. Sdružení se snaží shánět finanční i materiální prostředky pro dětské domovy. Již zakončenými projekty jsou program „Restart“, který byl určen pro přistěhovalce (především ženy) s vyšším vzděláním, kteří měli touhu realizovat svůj intelektuální a profesní potenciál v nové zemi pobytu. Druhým, také zakončeným je „Ruský bál“ (www.cennejsinezperla.cz, 2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách spolku www.cennejsinezperla.cz, nebo na stránkách Ženského klubu www.cennejsinezperla-ru.blogspot.cz.

3.2.7. Kovčeg-Archa (Ковчег-Арха)

Organizace vznikla 12. srpna 2008. Sídlí v Teplicích na ulici Chelčického (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Cílem organizace je sdružování ruskojazyčných cizinců na severu Čech a jejich podpora v integraci do české společnosti. Organizace uskutečňuje zprostředkování kontaktů mezi českými a ruskými firmami. Mimo to se také řadou aktivit zaměřuje na mládež, organizuje dětskou divadelní studii ruského jazyka, nedělení pravoslavnou školu. Ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem vydala sérii učebnic a pracovních sešitů pro výuku ruského jazyka „Класс!“.

Kovčeg-Archa se také snaží udržet povědomí o hrdinských činech ruských a sovětských vojáků, kteří osvobozovali Evropu. S tím jsou spojené i společné oslavy Dne vítězství, kterých se účastní stále více lidí. Spolupracuje také s českou pravoslavnou církví. Společně se starají o hromadný hrob sovětských vojáků, kteří padli za druhé světové války, u města Přestanov. Kromě oslavy Dne vítězství organizují také oslavy Nového roku a Mezinárodního dne žen, které jsou velice oblíbené (Alborov, 2012).

3.2.8. Mezinárodní kulturní institut „Klíč“ (Международный культурный институт „Ключ“)

Spolek vznikl 4. dubna 2008. Sídlí v Praze, ale působí převážně v Hradci Králové (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Jak z názvu vyplývá, nesdružuje pouze Rusy, ale také Ukrajince, Bělorusy, Čechy a Slováky. Podporuje mezinárodní projekty pro děti, mládež a ostatní občany v oblastech kultury, vzdělání a sportu. Velice zajímavé jsou výměnné pobyty, které zprostředkovává. Například v roce 2011 vybraní studenti obchodní akademie z Kostelce nad Orlicí zavítali na týden do Moskvy, kde se seznamovali s ruskými zvyky a kulturou. „Klíč“ podporuje výuku ruského jazyka, ať už rodného nebo cizího, pořádáním pedagogických seminářů. „Pomůžeme se dětem učit“, které

probíhají každoročně již 17 let, a „Učitel ruského světa v České republice“. Spolek celkově podporuje ruskou pedagogiku a pedagogický výzkum u nás (Alborov, 2012).

Podrobnější informace je možné najít na Facebooku: МКИ «Ключ».

3.2.9. Ostravský ruský dům (Острaвский русский дом)

Sdružení vzniklo 6. března 2006. Sídli v Ostravě. Předsedkyní je Sulamif Šimová (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Je kulturním sdružením, které sjednocuje rusky mluvící občany žijící na území Ostravska. Pořádá mnoho akcí k významným dnům, které jsou spojeny s ruskou historií – koncert a výstava k 70. výročí ukončení blokády Leningradu a Stalingradské bitvy, výstava ke Dni vítězství. Spolupracuje s Volgogradem, pořádá kurzy ruského jazyka v Ostravě a Havířově. Členové spolku se účastní Puškinova památníků jako porotci (www.pritomnost.cz, 2016).

3.2.10. Pražská inspirace (Пражская инспирация)

Inspirace vznikla 30. března 2011, sídlí v Praze, předsedkyní je Anna Rudnitskaya (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Jedná se především o mládežnickou organizaci, jež má okolo 40 členů, kterými jsou rusky mluvící studenti, nebo absolventi vysokých škol žijící v Praze. Spolek se zaměřuje především na volnočasové aktivity mládeže. Cílem je udělat život v Praze různorodější, toho dosahují pořádáním kulturních akcí, poznávacích zájezdů at' již po České republice, či Evropě. Navazují kontakty s ruskou diasporou v zahraničí. Zakládají nejrůznější kluby jako například: Intelektuální klub, Klub milovníků hry Mafie, literární klub Ruská poezie a další (Alborov, 2012).

3.2.11. Česká asociace rusistů (ČAR)

Asociace vznikla 3. září 1975, sídlí v Praze, předsedou je Jiří Klapka (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Jde o profesionálně orientovanou asociaci, která sdružuje učitele ruského jazyka a literatury, překladatele, vědecké a kulturní pracovníky, umělce a studenty. Asociace podporuje vzdělávací činnost. Snaží se dostat do podvědomí veřejnosti a studentů

informace o ruské kultuře, vědě a umění. Vytváří učební pomůcky. Organizuje mimoškolní vzdělávání pomocí seminářů, konferencí a sympózií (www.asociacerusistu.cz, 2016).

Podrobnější informace o asociaci je možné získat na oficiálních stránkách www.asociacerusistu.cz a na Facebooku: Česká asociace rusistů.

3.2.12. Česká asociace slavistů

Asociace vznikla 21. června 2004, sídlí v Brně na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity, předsedou je prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc. (www.rejstrik-firem.kurzy.cz, 2016).

Česká asociace slavistů se zabývá propagací české slavistiky na národní i mezinárodní úrovni. Účastní se a organizuje vědecké konference a sympozia. Ve spolupráci s dalšími organizacemi publikuje sborníky a monografie. Na rozdíl od České asociace slavistů vypracovává vědecké posudky a konzultace. Od roku 2008 pravidelně dvakrát ročně vydává mezinárodní časopis „Nová rusistika“ (www.slavistika.cz, 2016).

Podrobnější informace je možné najít na oficiálních stránkách asociace www.slavistika.cz

Závěr

Jak již bylo v práci zmíněno, člověk je tvor společenský a proto vyhledává přítomnost ostatních lidí. Člověk vyhledává osoby, které jsou mu blízké, které mají společné zájmy. Potřeba spolčování je velice důležitá především pro příslušníky národnostních menšin žijících daleko od svého domova. V rámci spolků a organizací si udržují svoje tradice, a mohou prožívat zvyky v podobném duchu jako ve své domovině.

V současné době na našem území žije 35060 cizinců s povoleným pobytem z Ruské federace. Jejich rozmístění je celoplošné, ale můžeme sledovat města s vyšší koncentrací, kterými jsou Praha a Brno a kraje Karlovarský, Liberecký a Teplický. Mnohem významnější je však rozdělení na základě jednotlivých vln migrace.

V České republice v současnosti působí přibližně čtyřicet ruských spolků a organizací, které sdružují příslušníky ruské národnosti menšiny. Většina z nich se zaměřuje na oblast kultury a vzdělávání. V práci se zaměřuji na nejdůležitější spolky, u kterých popisuji jejich činnost. Zajímavé je, že většina z nich se zaměřuje na podobný, někdy i stejný program. Částečně tento fakt poukazuje na jejich rozdrobenost, která byla patrná již u spolků, které na našem území působily za první republiky. Cílem všech je sjednotit ruskou menšinu a zachovat kulturní identitu a tradice. K vedlejším cílům patří pořádání aktivit nejen pro mládež, pořádat kulturní a společenské akce pro širokou veřejnost. Některé se zaměřují na výuku ruského jazyka. Dále také pomáhají cizincům při integraci do české společnosti. V práci se jmenovitě zaměřuji na tyto spolky: Ruská tradice, Ruské středisko vědy a kultury v Praze, ARTEK, Česko-ruská společnost, Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě, Cennější než perla, Kovčeg-Archa, Mezinárodní kulturní institut „Klíč“, Ostravský ruský dům, Pražská inspirace. Pro ucelení tématu uvádím také činnost českých asociací zabývajících se ruskou problematikou – České asociace rusistů a České asociace slavistů.

I přestože má ruská menšina svá specifika v podobě písma, náboženství, kuchyně a dalších rysů domnívám se, že se její příslušníci velmi rychle a bez problémů integrovali do majoritní společnosti. Je patrné, že obě skupiny mluví slovanským jazykem indoevropské jazykové rodiny.

Seznam použité literatury

АЛБОРОВ, О.: *Русские в Чехии. Вчера и сегодня*. Ottovo nakladatelství, Praha 2012. 256 s.

ARKIN. *Ruská architektura v minulosti a přítomnosti*. První. Praha: Orbis, 1946.

ARTEK [online]. Crisp, 2016 [cit. 2016-03-19]. Dostupné z: <http://www.artek.cz/about-community/>

Babylonfest: dny brněnských národnostních menšin [online]. 2015 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.babylonfest.cz/sdruzeni-soubory/ruske-kulturne-osvetove-sdruzeni-na-morave>

BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2005, 2013 [cit. 2015-11-15]. ISBN 80-903510-1-8. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/socialni-prace/socialni-integrace/publikace-ke-stazeni-1>

Cennější než perla [online]. Bamus s.r.o., 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://cennejsinezperla.cz/ru/main/>

CK *Mundo* [online]. 2016 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.mundo.cz/rusko/kuchyne>

Česká asociace rusistů [online]. WordPress, 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: http://asociacerusistu.cz/?page_id=5

Česká asociace slavistů [online]. 2010 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.slavistika.cz/>

Česko-ruská společnost [online]. ANTEE, 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.spnv.cz/index.php?nid=9560&lid=cs&oid=1996384>.

Česko-ruská společnost Zlín [online]. eStranky.cz, 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.crspolzlin.estranky.cz/clanky/historie-cesko-ruske-spolecnosti/>

Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/legislativa-a-dokumenty-v-oblasti-migrace-a-mezinarodni-ochrany>

- Číselník: Rychlý přehled v nejrůznějších oborech [online]. 2016 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: http://ciselnik.artega.cz/statni_svatky_rusko.php
- DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*. První. Praha: Slon, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.
- I-servis.cz [online]. 2016 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.i-servis.cz/webdesign/zalozeni-spolku-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>
- JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- KEDOURIE, Elie. Nacionalismus. In: HROCH, Miroslav. *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003, s. 100 - 108. ISBN 80-86429
- KOHN, Hans. Nacionalismus. In: HROCH, Miroslav. *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003, s. 87 - 99. ISBN 80-86429-20-2.
- Kurzycz [online]. AliaWeb, 2016 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://rejstrik-firem.kurzycz.cz/27026698/ruske-kulturni-osvetove-sdruzeni-na-morave-os/>
- LEONTIYEVA, Yana (ed.) a Martin VÁVRA (ed.). *Postoje k migrantům*. 1. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-173-6.
- LINHART, Jiří. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2004.
- Militaria: Tématický server z oboru vojenství [online]. ELKA PRESS [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.militaria.cz/cz/clanky/valky-a-valecnici/kubansti-kozaci-u-nas.html>.
- Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- NYKL, Hanuš. *Náboženství v ruské kultuře*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. ISBN 978-80-7465-078-9.
- PATAEVA, Valeria. *Ruská emigrace v meziválečném Československu*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

Policie České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statistiky-885151.aspx>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Listina základních práv a svobod [online]. Praha, 1992 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

ПОСТНИКОВ, С. П.: *Русские в Праге 1918–1928 г. г.*

Přítomnost: společenská revue [online]. 2015 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.pritomnost.cz/cz/spolecnost/879-neverejna-zprava-o-ruske-mensine-v-cesku-mame-problem>

RENAN, Ernest (ed.). Co je národ? In: HROCH, Miroslav. *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003, s. 24-35. ISBN 80-86429-20-2.

Российский центр науки и культуры в Праге [online]. 2016 [cit. 2016-03-19]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/glavnaya/o-tsentre/>

Rusko-info [online]. 2009 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.rusko-info.cz/clanek/rusky-jazyk-a-azbuka>

Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě [online]. 2015 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.rkos.wz.cz/>

Ruské středisko [online]. 2016 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/glavnaya/o-tsentre/>

Русская традиция [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-19]. Dostupné z: <http://www.ruslo.cz/about/>

Sčítání lidu, domů a bytů 2011 [online]. 2014 [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt>

SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6

SLÁDEK, Zdeněk a Ljubov BĚLOŠEVSKÁ. *Dokumenty k dějinám ruské a ukrajinské emigrace v Československé republice*. Praha: EUEOSLAVICA, 1998. ISBN 80-85494-48-5.

Slovník cizích slov [online]. 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/narod>

Slovník cizích slov. Praha: Encyklopedický dům, 1996. ISBN 80-90-1647-8-1.

SOCHOROVÁ, Marie. *Kompletní přehled české a světové literatury*. První. Havlíčkův Brod: Fragment, 2007. ISBN 978-80-253-0311-5.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. První. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

TANATAR. *Ruská kuchyně*. První. Praha: Václav Šesták, 1945.

TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ (eds.). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců I*. První. Brno: Barrister a Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.

VANĚČKOVÁ, Anna. *Migrace* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XV. ročníku Modelu OSN, 2009, 2010 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1258974713944BGR_CSD_Migrace.pdf

WALDENBERG, Marek. Terminologie. Národ, národnostní menšiny, národní otázky, národní ideologie. In: HROCH, Miroslav. *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003, s. 418 - 444. ISBN 80-86429-20-2.

Zeměpis [online]. 2016 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.zemepis.net/zeme-rusko>

Женский клуб - Драгоценней женчуга [online]. 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://cennejsinezperla-ru.blogspot.cz/>